

Kmetijske skušnje.

(Kdaj je pravi čas les sekati), so nam „Novice“ v 11. listu povedale in to poterdile, kar smo v Novicah v letu 1846 pod naslovom prav razločno in obširno brali. Ker pa je to zlo važna reč za vsaciga gospodarja, in ker se dobra reč nikoli dost ne priporoča, zavernemo tiste, katerim je to posebno treba vediti, na Novice imenovaniga leta, kjer se od strani 46 do strani 67 pod naslovom: „Še nekaj od mizarskiga in tesarskiga lesa“ vse na tanjko bere, kar rast lesa od semena noter do posekanja in izdelanja vtiče.

J. P.

Želja po nižji ceni soli.

Sol je reč živalim in ljudem skorej tako potrebna v živež in zdravje, kakor zrak za dihanje; zatorej vse po nji hrepeni in je želi, in žalostno se derži, če je ni. Zato bi bilo le natornim potrebam nar bolj vstreženo, de bi se taka v tako obilni obilni meri od modriga dobrotljiviga stvarnika perpravljena reč po niski ceni prodajala. Vonder moramo na priliko Krajnci, ki smo tako blizo morja, ki je polno soli, tisto bokal po 13 do 14 kr. ali pa funt po 6 kr. plačevati, kakor smo bili to zimo primorani na Verhniki. Ljudstvo po deželi klaverno toži in zdihuje o ti stiski, ker je živo želelo in prosilo za ponižanje cene soli in se mu je tudi obetalo, de se bo zgodilo. Huji kakor kadaj se občuti pa v sedanjih dveh slabih letinah zaporedama pomanjkanje soli ljudem in živini; zato se obernem odkritoserčno in nadeplen do slavne vlade: naj nam pomaga v tem! Tavžent in tavžent siromakov je prisiljenih, v tako slabih letinah, svoj pičli in revni živež popolnoma neslan in malo zabeljen povživati, in uboga živina tudi bolj premožnih kmetov mora soli stradati, ker tiste s pomešanjem pokvarjene za živino v prodaj namenjene soli kmetje večidel nočejo in je nikdar ne bodo radi kupovali, ker se je nektera živina ne dotakne in nekteri kmetovavci celò mislijo, de je škodljiva. Če bi se gospodje, kateri posebno gospodarstvo z letó rečjó v naši državi v rokah imajo, zamogli sami v živo prepričati potrebe soli in nepopisljivih nadlog, ktere iz njene previsoke cene izvirajo, gotovo bi se ne pomišljevali, berž ko berž ceno soli ponižati in jo nar manj vsaj na groš funt postaviti, kar bi se tudi brez posebne, morde clò brez vse škode državnimu zakladu zgoditi zamoglo. Dobro vémo, de država, morde malokdaj toliko kakor zdaj, denarja potrebuje, in de ga ravno po soli veliko dobí, in bi zares po ponižani ceni soli veliko utegnila zgubiti, če bi se je tudi po tem le v enaki meri, kakor do zdaj, poprodalo, — ali če pomislimo, de država, ki je prodajo soli v svojo last vzela, soli ne kupuje, ampak jo le iz zemlje nakopati, ali iz morske vode narediti da, kolikor le hoče, ker božja previdnost je že poskerbela, de izvirki soli nikdar omagali ne bodo, dokler bo svet stal, tako lahko zapopademo, de bi nikakor občutljive škode ponižana cena državi ne napravila, ker po tem bi se soli veliko veliko več, morde še enkrat toliko, če ne še več kakor do zdaj poprodalo. Po tem bi jo tudi siromaki nekoliko kupovali, katerih zdaj veliko veliko zavolj dragine soli svoj revni živež neslan povživa, in premožnejši bi je gotovo obilnejši svoji družini in tudi živini privošili, in tako bi znala država po ponižani ceni soli namest zgube,

še dobičik imeti. Pa bo morebiti kdo rekel: če bi se moglo več soli napraviti, bi bilo potreba tudi več delavcev. Prav je, saj jih ne manjka, saj je delavcev dandanašnji že več ko preveč, in tolikanj boljši bo za državo, kolikanj več rok njenih podložnikov bo zaslužik imelo. Ali če bi se ji tudi tako kaka majhna škoda naključiti utegnila, bi bil vonder po drugih stranéh po tem za državo sploh debiček tako velik, de ga še zdaj nihče prerajtati ne more. Postavim: ljudjé, ki zdaj svoj revni živež neslan vživajo, bodo bolj zdravi in terdni; tudi živina, ki bo več soli dobivala, bo bolj zdrava, in se bo bolje redila, kar bo državno bogastvo na tavžente povzdigovalo; koliko pa je tečnejši in močnejši gnoj od živine, ki za potrebo soli dobiva, to véjo vsi skušeni kmetovavci. Kdo je tedej v stanu prerajtati dobiček, kateri bi se tako kmetijstvu naklonil? in kdo drugi bi imel posredno le ta dobičik, kakor ravno država sama? — Pa če bi tudi družiga dobička ponižana ceno soli ne dala državi, je vonder še ena, ktera ni prazna, namreč: s tem bi si ravno država nar gotovejši še posebno ljubezen, hvaležnost in vdanost svojih podložnikov naklonila in vterdila, kar je gotovo tudi veliko vredno. Dajte svojim podložnim v naši deželi kar hočete, ne bote jim tako vstregli, se jim tako prikupili, kakor če ceno soli ponižate! Povzdignite ceno tobaka in družih nepotrebnihih reči, kakor hočete, nobeden se ne bo mogel pravično o tem pritožiti; dajte nam le potrebne soli po nižji ceni! —

Lepo prosimo našiga skerbniiga g. deželniiga poglavarja: naj bi odkritoserčno razodel naše resnične nadloge višji oblasti in blagovoljno podpiral našo prošnjo.

Iz Zaplane 17. februarja 1852.

J. Plemelj.

Pristavek vredništva zavolj mešane soli. Ker smo že mnogokrat slišali o škodljivosti mešane soli govoriti, se nam tu nar pripravniši priložnost naklone, to reč razjasniti po lastnih skušnjah in po skušnjah družih kmetovavcov. — Gotova resnica je, da kmetovavcam naših krajev cena mešane živinske soli veliko predraga pride; zato je krajnska kmetijska družba to nadlogo slav. ministerstvu kmetijstva odkritoserčno razodela, in ono, skerbno za povzdigo in prid kmetijstva, se je, kakor so „Novice“ v 14. listu povedale, za ponižanje cene živinske soli obernilo na c. k. ministerstvo denarstva, kterimu gré v ti reči rabsodba. Nadjamo se, da bo rabsodba iztekla po željah in potrebah kmetovavcov. Gotova resnica je dalje, da se nektera živina iz začetka noče mešane soli lotiti, ktere se pa pozneje vunder navadi in ji je všeč kot navadna. Skozi in skozi kriva misel pa je, da je mešana sol slaba ali celò živini škodljiva. Da so se Solnogradčani zoper to sol hudo vzdignili, kakor smo lani v velikim zboru nemških kmetovavcov v Solnogradu na svoje ušesa slišali, je vzrok tega vsa druga reč. Solnogradčani, katerih dežela ima bogate solnice, so se namreč bali, da bi po ti mešani soli ne zgubili navadne vsako leto gospodarjem po številu živine po nižji ceni odmerjene soli (Limitosalz), kar pa je bil le prazin strah, — in ker črnkasta sol zares očem ni prijetna, — ker jo tudi brezvestni prodajavci zamorejo z marsikako sodergo zmešati, in ker nekteri mislijo, da grenek primečik mora mleko greniti, je vse to skupej pripomoglo k zabavljanju zoper mešano živinsko sol. Mi pa rečemo, da nobena